

s a költőknek mutatott jószándékú útmutatása így nem válik teljesen meggyőzővé. *Vezér Erzsébet* a tanulmány néhány olyan pontjára mutatott rá, ahol a stílus romantikus pátosza megzavarja a fogalmi tisztaságot. *Czine Mihály* feleletében elismerte egyoldalúságát, de állításai legnagyobb részét fenntartotta. A vitát *Szabolcsi Miklós* foglalta össze, Rámutatott arra, hogy *Czine* álláspontja, mint nemzedékének apológiája, jogos kritikai álláspont, azonban torzulásokhoz vezet. Ez elsősorban abban nyilvánul meg, hogy az egész tanulmányon annak feltételezése vonul végig, mintha *Juhász Ferenc* és *Nagy László* a magyar irodalom mellőzött tehetségei lennének. Ezt a feltételezést nem igazolják tények. Helyes lett volna, ha a tanulmány esztétikai kérdésekben is mélyebb elemzést adott volna. Ennek során több kritikai megjegyzést is tehetett volna. A dolgozat egyoldalúságának jele az is, hogy csak a szektás támadásoktól védi meg *Juhász* és *Nagy László* költészetét, de nem mutat rá bizonyos polgári ideológiák torzító hatásaira, ezektől nem védi meg eléggé jobbfelé a válságba jutott költőket. A nagy beleérzéssel készült és őszinte nemzedéki önvallomásokat tartalmazó tanulmány egyoldalúságai és vitatható tételei mellett is alkalmas volt arra, hogy a három költő pályájának problematikus pontjaira a dolgozatot követő vita számos hozzászólása eredményesen rámutasson.

V. K.

A Világirodalmi Osztály Dokumentációs Csoportja

1960 második felében alakult meg az Irodalomtörténeti Intézet Világirodalmi Osztályán a Dokumentációs Csoport. Vezetőjével és három beosztottjával tulajdonképpen nem új munkakört lát el, hanem csak rendszeresebben és alaposabban van hivatva elvégezni azt, ami a Világirodalmi Osztályon ezen a téren eddig is — mintegy mellékesen — folyt.

A Csoport a külföldi irodalomtudomány eredményeit közli a magyar kutatókkal bibliográfiák, illetőleg repertóriumok formájában. Végső célja: az állandó tájékoztató szolgálat kiépítése. Az adott személyi és költségvetési keretek figyelembevételével ezt egyelőre kétfajta repertórium elindításával igyekszik elérni. Negyedévenként fogja elkészíteni az irodalomelméleti cikkek, közlemények, viták annotált bibliográfiáját. Azok az összeállítások, amelyek az Irodalmi Figyelőben, majd a Világirodalmi Figyelőben eddig eléggé rendszertelenül megjelentek, az irodalomtörténeti anyaggal együtt évenként egyszer közölték az elméleti közlemények címjegyzékét. Ez azért bizonyult helytelennek, mert nem tájékoztatott eléggé gyorsan azokról az aktuális kérdésekről, amelyek a külföldi irodalomtudományát foglalkoztatják. 1960 irodalomelméleti anyagának első fele a Világirodalmi Figyelő 1961. 1. számában fog megjelenni. A 2. szám hozza majd az évi anyag második felét, s ez után térünk rá a negyedéves rendszerre.

A külföldi irodalomtörténeti repertórium továbbra is évenként egyszer fogja közölni az összes Budapesten, illetőleg Magyarországon megtalálható külföldi irodalmi folyóirat teljes anyagát. A közeljövőben a Csoportnak itt nagy késést kell behoznia. A Világirodalmi Figyelő 1960. évi 3. száma még csak az 1958. év anyagát közölte. 1961 folyamán két év: 1959 és 1960 repertóriumát fog elkészíteni.

A Csoport a Világirodalmi Figyelőben közzétett anyagot karterék formájában is felfekteteti, ezzel folytatni és tökéletesíteni akarja azt a gyűjtést, amelyet annakidején a Dokumentációs Központ kezdett el. A jövő évben szándékozik elindítani annak a hiánynak az áthidalását is, amely a közbeeső évek alatt keletkezett.

Az itt említett állandó munkálatok mellett alkalmi dokumentációs feladatok is várnak a Csoportra; ilyen volt például 1960 folyamán a szovjet és a népi demokratikus folyóiratokból a kritikára vonatkozó közlemények bibliográfiája, valamint egy külföldi kutató számára a magyar szépirodalom cigánytárgyú műveiről készült bibliográfiai összeállítás.

Munkánk megkönnyítése és eredményesebbé tétele céljából érintkezésbe léptünk és több ízben tárgyalásokat folytattunk a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének Dokumentációs Csoportjával és az Európa Könyvkiadó Dokumentációs Osztályával. Az előbbivel folyóirat-, illetőleg cédulacserét beszélünk meg, az utóbbival a helyes munkamódszerekről folytattunk megbeszélést és könyvcsereben is megállapodtunk. Az Európa Könyvkiadó a szovjet anyag kivételével rendelkezésünkre bocsátotta a külföldi könyvkiadó-vállalatok címjegyzékét. A szovjet címeket a Kultúra vállalatnál szereztük be. Így tudtunk a Világirodalmi Figyelő segítségére lenni ismeretési példányok beszerzésére induló akciójában.

Minden hétfőn délelőtt munkamegbeszélést tartunk. A gyakorlati tennivalók megtárgyalásán kívül két ízben hangzott el ezeken az értekezleteken igényesebb beszámoló. *Biró Ferenc* gyakornok az Európa Könyvkiadó Bulletin-jének első két számát, *Kovács József* pedig a *PMLA* című amerikai dokumentációs folyóiratot ismertette. Javaslatok alapján levontuk fejtegetéseiknek munkánra alkalmazható gyakorlati tanulságait.

Sz. L.

Intézeti hírek

(1961. január 1. — február 28.)

N. I. Balasov professzor a moszkvai Gorkij Világirodalmi Intézet Népi Demokratikus Osztályának vezetője a Magyar Tudományos Akadémia vendégeként 1960. december 29.—és 1961. január 13. között hazánkban tartózkodott. Itt tartózkodása során több alkalommal megbeszélést folytatott az Intézet Igazgató Tanácsával és 1961. jan. 5-én az Intézet Világirodalmi Osztályán előadást tartott Apollinaire' költészetéről. 1961. jan. 17-én az Intézet munkatársai és meghívott vendégek jelenlétében Balasov professzor előadást tartott a szovjet irodalomtudósok 1957-ben rendezett, a realizmus problémáival foglalkozó vitájáról. Előadásáról és az azt követő eszmecsereéről folyóiratunk következő számában számolunk be.

*

Az Intézet Tudományos Tamácsa január 30-án kibővített ülést tartott, melyen az Intézet valamennyi munkatársa részt vett. Az értekezlet tárgya az Intézet 1960. évi munkájáról készült jelentés, valamint az 1961. évi intézeti terv megvitatása volt. A Tudományos Tanács tagjai közül *Bóka László*, *Király István* és *Waldapfel József* elismeréssel szölk az Intézet teljesítményeiről és egyetértettek az 1961. évi tématerpvel, de ugyanakkor határozottan bírálták az intézeti munka számos gyengeségét, így az irodalomtörténeti kézikönyv munkálatának elhúzódsát, a kutatók egy részének vonzódsát az ideológiaiilag, esztétikailag kevésbé igényes feladatokhoz, a tervteljesítés nem kielégítő voltát stb. Az Intézet vezetőségének több tagja is bírálta a munkafegyelem terén megnyilvánuló lazaságokat s szölk a legfontosabb soron levő feladatokról, így az irodalomelméleti munka további fokozásáról, valamint a felszabadulás utáni magyar irodalom rendszeres kutatásának megkezdéséről. *Söter István* igazgató záro szavaiban a munka fokozásának és a színvonal további emelésének szükségességét hangsúlyozta különösen az élő irodalom és a művelődéspolitikai szempontjából is jelentős munkálatok terén.

*

Szauer József, az irodalomtudomány kandidátusa, február 1-én megvált az Intézetben betöltött osztályvezetői tisztségétől és a Szegedi Tudományegyetem I. sz. Magyar Irodalomtörténeti Tanszékének lett tanszékvezető egyetemi tanára. Mint az Intézet Tudu-

mányos Tanácsának tagja vesz részt a továbbiakban az Intézet életében.

*

A Vietnami Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének tudományos titkára, az 1960 tavaszán Intézetünkben látogatást tett *Ho Ton-trinh*, összefoglaló ismeretést írt a magyar irodalom fejlődéséről az Intézet munkatársaitól kapott fájékoztatások alapján. A vietnami testvérintézet Nghien Cúv Vanhoc című folyóiratának 1960. évi 12. számában megjelent tanulmány első ízben ad képet a vietnami olvasóknak a magyar irodalom fejlődéséről.

*

A szlovák irodalomtörténészekkel való baráti együttműködés újabb megnyilvánulásaként *Milan Pisut* egyetemi tanár és *Juraj Spitzer*, a Szlovák Irodalmi Intézet osztályvezetője lektori minőségben értékes segítséget nyújtottak *Sziklay László* rövidesen kiadásra kerülő szlovák irodalomtörténeti kézikönyve végső szövegének kialakításához.

*

Nyirő Lajos, az Irodalomelméleti Csoport vezetője február 22-én a TIT Irodalmi, Nyelvi és Filozófiai Szakosztálya rendezésében előadást tartott „Az irodalomelméleti kutatás helyzete és feladatai” címen.

*

Február 22-én meglátogatta Intézetünket *Hermann Köhn*, a Német Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövetségének kultúrattaséja. A német vendéggel *Vajda Gy. Mihály* és *Illés László* folytattak hosszabb megbeszélést a német kulturális intézményekkel való kapcsolatokról, s ezek továbbfejlesztésének lehetőségeiről.

*

Az intézeti kiadványok sorában az év első két hónapjában megjelent *Csanda Sándornak* „A törökellenes és kuruc harcok költészetének magyar—szlovák kapcsolatai” című értekezése (Irodalomtörténeti Füzetek 32. sz.); *Somogyi Sándor* gondozásában Gyulai Pál levelezése (1853—1867) a Magyar Irodalomtörténet Forrásai című sorozat 4. köteteként; és *Pirnát Antal* könyve: „Die Ideologie der Siebenbürger Antitrinitarier in den 1570er Jahren”.

Képes Krónika. Kálti Márk krónikája a magyarok tetteiről. — Jósika Miklós: Abafi. II. Rákóczi Ferenc. — Kemény G. Gábor: Társadalom és nemzetiség a szabadságharc hadilapjaiban. — Tömörkény István válogatott elbeszélései. — László Anna: Hevesi Sándor. — Horváth Jánosról. — A Báthori István Múzeum füzetei. — Lamoš, Teodor: Archív mesta Kremnice. (*Bóta László, Téglás Tivadar, Rigó László, Krajčo András, Kálmán László, Varga Imre, Kohl Tamás, V. Kovács Sándor*). 243

Az Intézet életéből

Horváth János	249
Vita három költő útjáról	249
A Világirodalmi Osztály Dokumentációs Csoportja	251
Intézeti hírek (1961. január 1. — február 28.)	252

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Г. Г. Кемень</i> : Ласло Телеки и основная идея «Фаворита»	125
<i>И. Барта</i> : Проблемы о Миксате I.	140
<i>Э. Везер</i> : К идеологическому развитию Ади	162
<i>А. Тамаш</i> : Поэтическая мировая картина Аттилы Йожефа II.	179

Краткие сообщения

Дискуссия

<i>М. Надь</i> : Замечания к статье Ласло Ференци "Янош Арань—моралист"	200
---	-----

Документация

<i>А. Визкегети</i> : Заявления церковной цензуры о размышлениях Ференца Ракоци II.	204
<i>Рудо Бртан</i> : Данные к истории словацкой и венгерской художественной народной песни	216

Обзор

<i>Дюла Ортутай</i> : Писатели, народы, века (<i>Петер Надь</i>)	220
<i>Иштван Кирай</i> : Калман Миксат (<i>Андраш Диосеги</i>)	222
<i>Йожеф Хермани Диенеш</i> : Наденедский Демокрит (<i>Вильмош Дениш</i>)	226
Переписка Ференца Казинци, том 23 (<i>Анна Тамаш</i>)	230
Полное собрание сочинений Йожефа Катоны (<i>Ласло Орос</i>)	233
Переписка Бабича—Юхаса—Костолани (<i>Аладар Комлош</i>)	237
Маргит Каффка: Волнующаяся жизнь (<i>Йожеф Варга</i>)	241

Из жизни Института

Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest, V., József nádor tér 1.) és bármely postahivatalnál. Csekkszámla szám: egyéni előfizetésnél 61.257, közületi 61.066, vagy átutalás az M. N. B. 8. sz. folyószámlájára), vagy az Akadémiai Kiadónál (Budapest, V., Alkotmány u. 21, csekkszámla szám: 05-915-111-46) vagy átutalás az M. N. B. 46. sz. folyószámlájára.

Ára: 8,— Ft

Előfizetés egy évre 42,— Ft

INHALT

G. G. Kemény: László Teleki und der Grundgedanke der Tragödie „Kegyenc”	125
J. Barta: Mikszáth-Probleme I.	140
E. Vezir: Zur Entwicklung der Weltanschauung von Ady	162
A. Tamás: Das poetische Weltbild von Attila József II.	179

Kleinere Mitteilungen

Diskussion

M. Nagy: Bemerkungen zum Aufsatz „János Arany der Moralist” von László Ferenczi	200
---	-----

Dokumentation

A. Vizkelety: Kirchliche Zensurberichte über die Betrachtungen von Ferenc Rákóczi II.	204
R. Brtán: Ein Beitrag zur Geschichte des slowakischen und ungarischen volkstümlichen Kunstliedes	216

Rundschau

Gyula Ortutay: Schriftsteller, Völker, Jahrhunderte (Péter Nagy)	220
István Király: Kálmán Mikszáth (András Diószegi)	222
József Hermányi Dienes: Demokritos von Nagyenyed (Vilmos Gyenis)	226
Die Korrespondenz von Ferenc Kazinczy, 23. Band (Anna Tamás)	230
Sämtliche Werke von József Katona (László Orosz)	233
Korrespondenz von Babits—Juhász—Kosztolányi (Aladár Komlós)	237
Margit Kaffka: Wogendes Leben (József Varga)	241

Aus dem Leben des Instituts

PÁLYÁZAT ZENETUDOMÁNYI MŰVEKRE

A Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományi Osztálya és a Művelődésügyi Minisztérium színházi-zenei főigazgatósága pályázatot hirdet zenetudományi témákra:

- 1.) XX. századi magyar zene (kialakulása, fejlődése, irányzatai).
- 2.) Bartók Béla helye, művészete a XX. század zenetörténetében.
- 3.) Liszt Ferenc művészete és a XX. század magyar zenéje.

Első díj: 6000 forint, második díj 4000 forint, harmadik díj 2000 forint.

A pályázaton egy első díj, két második és három harmadik díj kerül kiosztásra. Az első díjjal jutalmazott pályamű az 1961. szeptember 25-30-ig tartandó II. magyar zenetudományi konferencián felolvasásra kerül. Az arra érdemes jutalmazott pályaművek megjelenéséről a Magyar Tudományos Akadémia és a Művelődésügyi Minisztérium közösen gondoskodik.

A pályázat eredményét a bírálóbizottság a zenetudományi konferencia megnyitó ülésén, szeptember 25-én hirdeti ki.

A pályaműveket két példányban, névvel, vagy jellegével ellátva a Magyar Tudományos Akadémia zenetudományi bizottságához 1961. június 15-ig kell benyújtani.